جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

# دستورالعمل برنامه عملیاتی

# نظام راهبری سلامت ۱۴۰۴

Mashhad University of Medical Sciences

برنامه های آبان ماه ۱۴۰۴

## مقدمه ی این دستورالعمل:

**با استعانت از پروردگار متعال و در راستای تحقق اهداف عالیهٔ نظام کشور ایران در حوزهٔ امنیت ملی و با توجه به جایگاه قانونی سازمان پدافند غیرعامل کشور به عنوان مرجع تصمیم‌سازی و هماهنگ‌کننده در این حوزه، دستورالعمل ذیل از جمله دستورالهملها و شیوه نامهای مرتبط تهیه و تدوین گردیده است. این دستورالعمل که بر اساس اختیارات مصرح در قوانین بالادستی، به‌ویژه قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور، تنظیم شده است و لازم الاجرا و اطاعتی می‌باشد. مبانی ضمانت اجرایی این دستورالعمل به شرح زیر است:**

۱. **ماهیت لشکری–کشوری سازمان:** ساختار و فرآیندهای سازمان پدافند غیرعامل کشور تلفیقی از نظم و انضباط نیروهای مسلح با سازوکارهای حکومتی است و دستورات صادره در چهارچوب قوانین، از جایگاه امری و اطاعتی برخوردار است.

۲. **تصویب در مراجع ذیصلاح:** این دستورالعمل در شورای عالی پدافند غیرعامل که بر اساس قانون از بالاترین سطح تصمیم‌گیری در این حوزه برخوردار است، مورد تصویب قرار گرفته و از پشتوانهٔ قانونی لازم بهره‌مند می‌باشد.

۳. **تحقق مأموریت سازمانی:** اجرای دقیق مفاد این دستورالعمل، گام ضروری و انکارناپذیری در جهت انجام مأموریت‌های محوله به سازمان پدافند غیرعامل و ارتقای تاب‌آوری ملی در برابر تهدیدات است. تخطی از آن، تحقق اهداف کلان امنیت ملی را با مخاطره مواجه می‌سازد.

۴. **مسئولیت پاسخگویی:** بر اساس قوانین و مقررات، روسا و مدیران ارشد دستگاه‌های مشمول، مسئولیت مستقیم در قبال اجرای کامل و به‌موقع مفاد این دستورالعمل را بر عهده داشته و در صورت عدم اجرا یا اجرای ناقص، مطابق مقررات مربوطه (قوانین استنکاف و ترک فعل) پاسخگو خواهند بود. بر این اساس، از کلیهٔ واحدهای نرتبط با برنامه در دانشگاه علوم پزکی مشهد خواستار است با نگاهی مبتنی بر تعهد ملی و مسئولیت قانونی، زمینه‌های اجرای کامل این دستورالعمل را در حوزهٔ تحت مدیریت خود فراهم آورند.

## دستورالعمل اجرایی:

**برنامه اول (مجری معاونت غذا و دارو):**

**ارائه گزارش تحلیلی از آزمون‌های سلامت مواد غذایی با هدف پایش مستمر و تحلیل خطرات شیمیایی، صنعتی، زیستی و پرتوی در مواد غذایی برای حفاظت از سلامت باروری.**

فرآیند و دستور اجرا:

۱. طراحی برنامه پایش: فهرستی از مواد غذایی و فرآورده‌های فناورانه پرخطر (مانند روغن‌ها، محصولات تراریخته، مواد غذایی وارداتی) تهیه شده باشد. پارامترهای آزمایشی را بر اساس مخاطرات باروری (مانند باقیمانده آفت‌کش‌ها، فلزات سنگین، دیوکسین‌ها، مواد پرتوزا) تعیین نمایید.

۲. انجام آزمایش‌ها: نمونه‌برداری منظم و تصادفی از بازار و مراکز تولید/توزیع را طبق برنامه پایش اجرا شده باشد. آزمایش‌ها را در آزمایشگاه‌های معتمد با روش‌های استاندارد (ISO) انجام گردد.

۳. تدوین گزارش تحلیلی (نشانگرهای نظارتی): گزارش باید شامل این بخش‌های کلیدی باشد:

- ✓ خلاصه اجرایی: نتیجه کلی و موارد بحرانی در یک نگاه.
- ✓ جدول نتایج آزمایش: مقایسه نتایج با حد مجاز ملی/بین‌المللی با کد رنگی (سبز=قابل قبول، زرد=نیاز به پیگیری، قرمز=غیرمجاز).
- ✓ تحلیل روند: نمودارهایی که نشان دهد سطح آلاینده‌ها در طول زمان چگونه تغییر کرده است.
- ✓ توصیه‌های فوری: مانند "جمع‌آوری محصول..... از سطح توزیع و عرضه" یا "تشدید بازرسی از در واحدهای صنفی و تولیدی.....".
- ✓ مستندات لازم: فرمهای نمونه‌برداری ، گواهی‌های آزمایشگاهی الصاقی ، برگه‌های تایید شده کالیبراسیون دستگاه‌ها
- ✓ نشانگر برنامه: گزارش‌های نظارتی، مستندات آزمایشگاهی(مستندات ارائه گردد)

**برنامه دوم(مجری معاونت غذا و دارو):**

**ارائه گزارش موارد نامنطبق و مشکوک با هدف اطلاع‌رسانی سریع و مدیریت خطر به نهادهای بالادستی برای تصمیم‌گیری فوری.**

فرآیند و دستور اجرا:

۱. شناسایی و ثبت: هر نتیجه آزمایشی که از حد مجاز فراتر رود یا یک آلاینده غیرمنتظره و جدید شناسایی شود، به عنوان "مورد نامنطبق/مشکوک" ثبت شده باشد و دارای امکان گزارش گیری بوده و یا گزارش برای برنامه های پدافند غیر عامل از آن استخراج گردد.

۲. تدوین گزارش فوری: این گزارش باید کوتاه، مختصر و در یک صفحه باشد و شامل موارد زیر عنوان گردد:

**عنوان: "گزارش فوری موارد نامنطبق سلامت باروری"**

- ✓ شناسه محصول: نام محصول، برند محصول، شماره سری محصول، تاریخ تولید محصول.
- ✓ مشکل شناسایی شده: به طور مثال: "مقدار .... ماده شیمیایی با .... غلظت بالاتر از حد مجاز" .
- ✓ منبع نمونه‌برداری: نام فروشگاه/واحد تولیدی و آدرس.
- ✓ اقدامات اولیه: اقداماتی که خودتان تاکنون انجام داده‌اید (مثلاً: "توقف توزیع موقت").
- ✓ درخواست از نهاد بالادستی: دقیقاً بنویسید چه تصمیم یا اقدامی نیاز دارید یا انجام گرفته است (مثلاً: "درخواست مجوز جمع‌آوری سراسری" یا "نیاز به ابلاغ دستورالعمل جدید").
- ✓ نشانگر برنامه: گزارش‌های تحلیلی لیست مخاطرات(مستندات ارائه گردد)

**برنامه سوم(مجری معاونت بهداشت از برنامه مرداد و شهریور پیروی گردد):**

**پایش و ارزیابی مخاطرات باروری و ابلاغ آن با هدف ابلاغ مؤثر مخاطرات شناسایی‌شده باروری (شیمیایی، صنعتی، ...) به حوزه‌های ذیربط برای اقدام فوری** .

فرآیند و دستور اجرا :

- ✓ تجمیع و اولویت‌بندی داده‌ها :
- ✓ کلیه داده‌های حاصل از برنامه اول (آزمون مواد غذایی) و سایر پایش‌ها را در یک «لیست مرکزی مخاطرات» ادغام شده باشد و مخاطرات را بر اساس شدت تهدید و جمعیت در معرض خطر، اولویت‌بندی شده باشد و مستندات ارائه گردد. (مثلاً: خطر قرمز، نارنجی، زرد)
- ✓ تدوین گزارش تحلیلی لیست مخاطرات : برای هر خطر، منبع، جمعیت هدف، راهکارهای کاهشی و «حوزه مسئول» را مشخص شده باشد، گزارش باید بسیار کوتاه و در قالب جدول یا فلوچارت ابلاغ شده باشد(مستندات ارائه گردد).
- ✓ ابلاغ هدفمند: این گزارش ها باید مستقیماً به مدیران «حوزه‌های مرتبط» مانند معاونت درمان، معاونت بهداشت و معاونت غذا و دارو ارسال گردیده باشد.(مستندات ارائه گردد)
- ✓ نشانگر برنامه: گواهی وصول گزارش‌های ابلاغ‌شده و پیام‌های اقدام دریافتی از حوزه‌ها. (مستندات ارائه گردد)

**برنامه چهارم( مجری معاونت آموزشی، آموزش کارکنان و...):**

**برگزاری دوره‌های آموزش عمومی پدافند غیرعامل هدف: ارتقای آگاهی و آمادگی کلیه پرسنل در برابر حوادثCBRNE**

فرآیند و دستور اجرا:

- ✓ برنامه‌ریزی محتوای استاندارد: یک بسته آموزشی واحد (اسلاید، فیلم کوتاه) شامل: شناخت تهدیدات CBRNE، راهکارهای پناهگیری، **evacuation** و استفاده از PPE تهیه و اجرا شده باشد.
- ✓ اجرای گسترده و ادواری: این دوره به صورت اجباری و آنلاین برای همه کارکنان (درمانی، اداری، خدمات) برگزار شده باشد. دوره هر ۶ ماه یا یک سال یکبار تجدید شود.
- ✓ ارزیابی و صدور گواهی: در پایان دوره حتما دارای آزمون آنلاین یا سامانهای کوتاه (چند گزینه‌ای) باشد و برای شرکت کنندگان «گواهینامه گذراندن دوره » صادر شده باشد(مستندات)
- ✓ نشانگر برنامه : گزارش آماری از درصد پرسنل آموزش‌دیده به تفکیک واحدها و گواهی‌های صادرشده. (مستندات ارائه گردد)

**برنامه پنجم(مجری مدیریت فناوری و اطلاعات دانشگاه):**

**برگزاری دوره آموزش تخصصی تهدیدات سایبری با هدف افزایش آمادگی تیم‌های فنی برای محافظت از سیستم‌های حیاتی در برابر حملات سایبری**

فرآیند و دستور اجرا :

- ✓ تعیین مخاطب هدف: مخاطبان فقط پرسنل فنیIT ، مدیران شبکه و مدیران ارشد سیستم‌های اطلاعاتی بیمارستان‌ها هستند.
- ✓ برگزاری دوره تخصصی (حضوری/وبینار تخصصی): محتوای دوره باید شامل موارد اختصاصی باشد (آشنایی با تهدیدات سایبری به زیرساخت سلامت (باج‌افزار، نقض داده)، روش‌های محافظت از سامانه‌های بیماری، و طرح پاسخ به حادثه سایبری)
- ✓ (Workshop)اجرای کارگاه عملی: پس از تهیه سناریوی مرتبط و مناسب، یک شبیه‌سازی (Simulation)از یک حمله سایبری برگزار کنید و از تیم‌ها بخواهید بر اساس طرح آموزش‌دیده پاسخ دهند.
- ✓ نشانگر برنامه: گزارش نهایی دوره شامل لیست شرکت‌کنندگان، محتوای ارائه‌شده و نتایج ارزیابی عملی از کارگاه .(مستندات ارائه گردد)

# این دستورالعمل‌ها به صورت زنجیره‌وار و مکمل یکدیگرتهیه شده اند و آمادگی جامعی برای مدیریت حوادث CBRNE ایجاد خواهند کرد.

تهیه و تنظیم: پدافند غیر عامل دانشگاه علوم پزشکی مشهد